

Tervishoiuteenuste kättesaadavus 2019. a. 6 kuud

Eesti Haigekassa, juuli 2019.a.

Tervishoiuteenuste kättesaadavus on mitmetahuline mõiste sisaldades nii ajalist, geograafilist kui ka rahalist vaadet. Käesolev aruanne annab ülevaate eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi ravijärjekordadest (ooteaegadest).. Eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi ravijärjekordade kohta esitavad raviasutused haigekassale regulaarseid aruandeid, lisaks kontrollitakse ravijärjekordi ka kaasuspõhiselt.

1. Eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi plaanilise ravi järjekorrad

Eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi plaanilise ravi järjekordade, st ooteaegade jälgimiseks esitavad raviasutused haigekassale regulaarselt aruandeid. Haiglavõrgu arengukava (HVA) haiglad esitavad igakuiselt ülevaate eriarstiabi plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude tegelikust ooteajast eelmisel kuul (tagasiulatuv ravijärjekordade aruanne) ning etteulatava ravijärjekordade aruande – 1. kuupäeva seisuga eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi järjekordades broneeritud vastuvõttude¹ arv ning ooteaeg vaba vastuvõtuajani (aruande kuupäeva seisuga). Ülejäänud lepingupartnerid ehk mitte haiglavõrgu arengukavasse kuuluvad teenuseosutajad (edaspidi valikupartnerid) esitavad kord kvartalis etteulatava ravijärjekordade aruande.

Alljärgnevalt on esitatud ülevaade eriarstiabi, õendusabi ja hambaravi ravijärjekordade aruannetes esitatud infost - 01.07.2019. a. seisuga **ravijärjekordadesse registreeritud esmased plaanilised vastuvõttud** ning HVA haiglate ambulatoorses ravis **tegelikult juba toimunud** eriarstide esmaste plaaniliste vastuvõttude ooteajad 2019. aasta 6 kuu jooksul.

Esmasteks vastuvõttudeks kvalifitseeruvad ka rutiinsed järelkontrollid, kui eriarst jätab patsiendi enda jälgimisele ja kutsub ta teatud aja järel tagasi kontrolli (tagasikutsed).

Ravijärjekorra maksimumpikkust ületavate vastuvõttude hulgas on vastuvõttud, mille pikk ooteaeg võib tuleneda kas patsiendi soovist pääseda konkreetse spetsialisti vastuvõtule, arstide vähesusest või teenuseosutaja lepingumahust haigekassaga.

Etteulatavates aruannetes esitatakse info eriala-, mitte arstipõhiselt. Ambulatoorse eriala lühike ooteaeg ei tähenda, et raviasutuses on kõigi selle eriala arstide vastuvõtule lühikesed ooteajad.

Kindlustatul on õigus pöörduda tema poolt valitud raviasutuse poole, sõltumata oma elukohast, kindlustuspiirkonnast või saatekirjale märgitud raviasutuse/raviarsti nimest.

¹ Ravijärjekordades ootavad vastuvõttud - ravijärjekordade andmed esitatakse isikustamata kujul, need ei kajasta järjekordades olevate isikute arvu. Kui patsient ootab ravijärjekorras mitme eriarsti vastuvõtule, kajastuvad ravijärjekorras kõik tema poolt oodatavad vastuvõttud ning seetõttu kasutatakse ravijärjekorra andmetes isikute asemel mõistet vastuvõttud. Statsionaarse ja päevaravi puhul tähendab see mõiste plaanilise raviga seotud hospitaliseerimiste ravijärjekorda.

1.1. Eriarstiabi ravijärjekorrad

A. Ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttud 1. juuli 2019 a. seisuga

01.07.2019.a. seisuga on kõikides haigekassa eriarstiabi lepingupartnerite ravijärjekordadesse registreeritud kokku ca 144 000 vastuvõttu, neist 80% on HVA haiglate ravijärjekordades ja 20 % valikupartnerite juures.

Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on eriarstiabis vähem vastuvõtte registreeritud **ambulatoorse ravi** ravijärjekordadesse (sh. HVA haiglates broneeringute arv suurenes, valikupartnerite juures vähenes aga 16%). Samuti ootas vähem patsiente **päevaravile** (HVA haiglates suurenes, valikupartnerite juures vähenes) ja **statsionaarsele** ravile (nii HVA haiglates kui valikupartnerite juures).

Tabel 3. Eriarstiabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttud

	01.07.2018		01.07.2019		Muutus võrreldes 2018.aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Eriarstiabi - ambulatoorne	124 809	49%	121 472	47%	-3 337
Eriarstiabi - päevaravi	9 826	79%	9 365	79%	-461
Eriarstiabi - statsionaarne	14 157	74%	13 541	75%	-580
Kokku	148 792	54%	144 378	52%	-4 378

HVA haiglates ambulatoorsesse ravijärjekorda registreeritud vastuvõttude üldarv on piirkondlikes haiglates suurenenud (7%) keskhaiglates praktiliselt sama, üldhaiglates aga vähenenud 5% (Läänemaa Haigla ja Viljandi Haigla).

Erialadest on HVA haiglates ambulatoorsesse ravijärjekorda vähem vastuvõtte registreeritud sisehaigustes, rohkem on broneeritud vastuvõtte neuroloogile.

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate ambulatoorsete vastuvõttude osakaal on HVA haiglates veidi suurenenud (38%-lt nüüd 39%) .

HVA haiglate ravijärjekordades ootab vähem inimesi võimsuse puudumise tõttu. Kui aasta tagasi ootas sellele põhjusel vastuvõtule 18% ravijärjekorrast, siis käesoleval aastal samal perioodil 14% (HVA haiglate poolt esitatud ravijärjekorra aruannete alusel). Arstide vähesuse tõttu tuleb kauem oodata (üle 42 päeva) enam Ida-Viru Kesksaiglas, Pärnu Haiglas. Erialadest on arstide puudus HVA haiglates suurim oftalmoloogia ja ortopeedia erialal .

HVA haiglate päevaravi ravijärjekorda registreeritud plaaniliste vastuvõttude üldarv on suurenenud 3% võrra (ortopeedia, veresoontekirurgia), statsionaarsele ravile vähenenud 4% võrra (üldkirurgia). Üha rohkem operatsioone tehakse statsionaari asemel päevaravis.

HVA haiglate aruannete põhjal on statsionaarses ravis suurenenud ravile ootajate arv raviastutuse vähese võimsuse ja patsientide valiku tõttu.

Haiglavõrgu väliste partnerite (valikupartnerite) ambulatoorsetesse ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv on vähenenud 16% ehk ca 5 000 vastuvõtu võrra. Erialadest on broneeringute arv vähenenud kõige enam oftalmoloogias ja ortopeedias.

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate ambulatoorsete vastuvõttude osakaal on valikupartnerite juures küll suurem kui HVA haiglates, kuid võrreldes aasta taguse perioodiga on see vähenenud (79 %-lt nüüd 72%-le). Raviastutuse vähese võimsuse tõttu peab kauem ootama 8% ravijärjekorda registreeritustest. Valikupartnerite juures on arstide puudus suurim dermatoveneroloogias. Varasemate aastatega võrreldes oodatakse kauem ka patsiendi enda valikul (valikupartnerite poolt esitatud aruannete alusel)

Valikupartnerite päevaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv on vähenenud pea poole võrra 55% (kõige enam otorinolarüngoloogias). Ja statsionaarse ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv vähenenud 9% (veresoontekirurgia).

B. Haiglates toimunud vastuvõttude tegelikud ooteajad.

Ravijärjekordades ootavate vastuvõttude ooteaegu hinnates tuleb arvestada, et aruandekuu 1. kuupäeva seisuga esitatavates aruannetes ei kajastu väga lühikese ooteajaga vastuvõttud – sellega seoses ei anna etteulatuv aruanne tegelikest ooteaegadest terviklikku ülevaadet.

Ambulatoorse ravi ooteaegade osas esitavad haiglavõrgu arengukava haiglad ka **tagasiulatuva ooteaegade aruande** – info eelmisel kuul toimunud esmaste plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude² tegeliku ooteaja kohta. 2019. aasta 6 kuu jooksul toimus 67% haiglavõrgu arengukava haiglate esmastest plaanilistest ambulatoorsetest eriarstiabi vastuvõttudest ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse (kuni 42 kalendripäeva) jooksul.

² Ravijärjekordade aruandes defineeritakse esmane vastuvõtt järgmiselt: **Esmane plaaniline vastuvõtt** on patsiendi esmane pöördumine vastuvõtule esmase haigestumise, haiguse ägenemise või eriarsti poolt jälgitavate haiguste hilisemaks järelkontrolliks väljaspool ühte raviepisoodi. **Raviepisood** - ambulatoorse arstiabi osutamine esimesest vastuvõtust kuni terviseprobleemi lahendamiseni, krooniliste haiguste korral ambulatoorse arstiabi osutamist üldjuhul 3 kuu jooksul alates esimesest vastuvõtust. Ravijärjekordade aruandes esitatakse info ainult plaanilise ravi kohta; **vältimatu abi osutamine selles aruandes ei kajastu**. Kroonilise haiguse puhul loetakse nt üks kord aastas toimuvad rutiinsed järelkontrollid igal aastal esmaseks vastuvõtuks.

Tabel 4. HVA haiglates toimunud plaanilised ambulatoorsed vastuvõttud – haiglaliikide lõikes

	6 kuud 2018		6 kuud 2019		Muutus võrreldes 2018.aastaga
	Vastuvõttude arv	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv	Ravijärjekord lubatud maksimumpikkuse piires	
piirkondlikud haiglad kokku	152 363	56%	148 901	55%	-3 462
keskhaiglad kokku	220 030	73%	221 114	66%	1 084
üldhaiglad, kohalik haigla ja taastusravihaigla kokku	121 782	86%	117 556	86%	-4 226
Kokku	494 175	71%	487 571	67%	-6 604

Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga vähenes HVA haiglates esmaste plaaniliste ambulatoorsete vastuvõttude arv ca 1% (suurima mõjuga Ida-Viru Keskhaigla ja Valga Haigla). Oli haiglaid, kus vastuvõttude arv aga suurenes (enim Lääne-Tallinna Keskhaiglas).

Erialati toimus esmaseid plaanilisi ambulatoorseid vastuvõtte vähem sisehaigustes ca 16 000 vastuvõttu vähem kui aasta tagasi samal perioodil (enam Järvamaa Haiglas ja Lõuna-Eesti Haiglas).

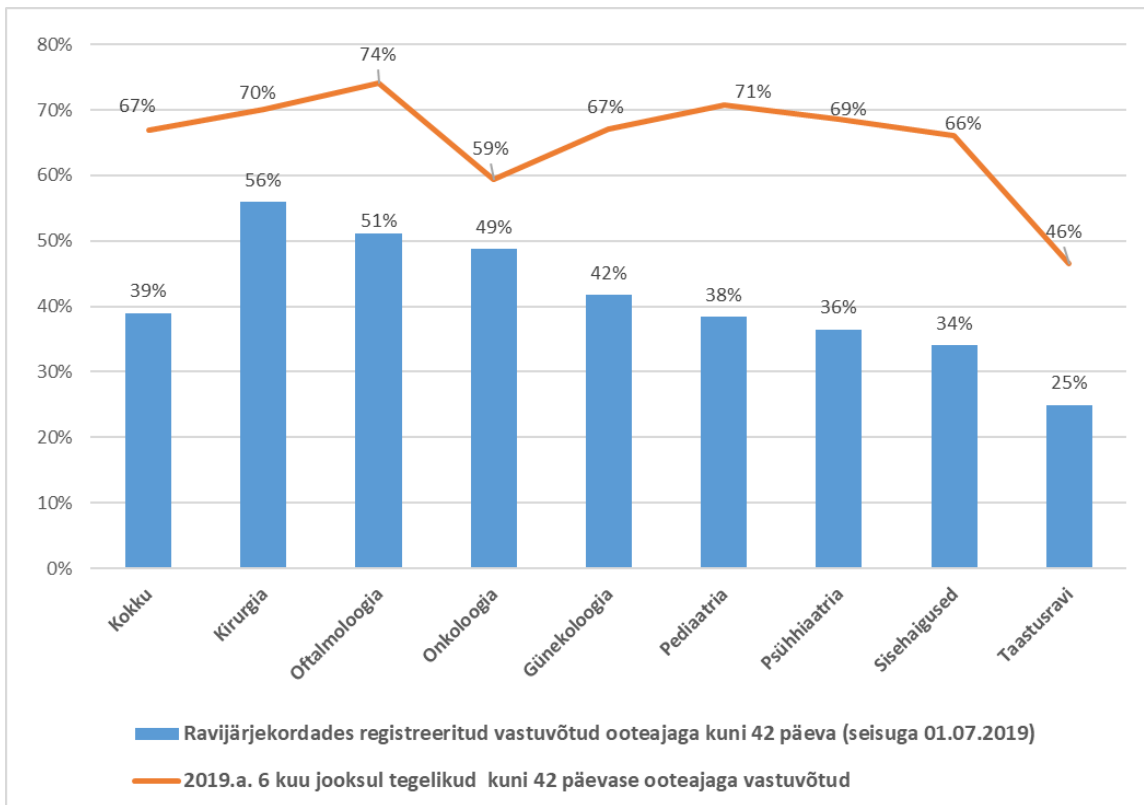
Vastuvõttude arv suurenes ambulatoorses günekoloogias (Lääne-Tallinna Keskhaigla ja Ida-Tallinna Keskhaigla).

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaal HVA haiglates on vähenenud enamustel erialadel. Haigekassa hinnangul võib üheks põhjuseks olla e-konsultatsioonide ühe suurenev kasutamine. E-konsultatsiooni kaudu patsiendi vastuvõtule kutsumisel arvestab eriarstiabi osutaja patsiendi seisundit ja sellest lähtuvalt ei pea patsient alati vastuvõtule jõudma 42 päeva jooksul.

Ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse (42 päeva) piires olevate vastuvõttude erinev osakaal HVA haiglate ambulatoorsetes ravijärjekordades (40% - kuu 1. kuupäeva seisuga esitatavate aruannete järgi) ning tegelikes andmetes (68% - juba toimunud vastuvõttude kohta esitatud andmed) tuleneb väga lühikese ooteajaga vastuvõttudest, mis ei kajastu aruandekuu 1. kuupäeva seisuga ravijärjekordade kohta esitatavates aruannetes. Järgnevalt võrdlusest (vt joonis 3) on välja jäetud viljatusravi ooteaegade võrdlus, sest ravijärjekorra maksimumpikkus viljatusravile on 8 kuud.

Põhialade lõikes on ravijärjekordade kohta esitatud etteulatuvate aruannete alusel HVA haiglate ambulatoorsetes ravijärjekordades lubatud maksimumpikkuse piires olevate vastuvõttude osakaal kõige madalam oftalmoloogia ja sisehaiguste erialal (vt joonis 3). Ja seda kinnitavad ka tegelikult toimunud vastuvõttude andmed (tagasiulatuvate aruannete alusel).

Erinevate aruannete andmete võrdlemiseks on alljärgneval joonisel esitatud info HVA haiglate ravijärjekordades registreeritud vastuvõttude ooteaja ning toimunud vastuvõttude tegeliku ooteaja kohta.

Joonis 3. HVA haiglate ambulatoorsetel erialadel kuni 42 päevase ooteajaga vastuvõttude osakaalud ravijärjekorras ja tegelikud toimunud vastuvõttude kohta

Informatsioon HVA haiglate tagasiulatuvatest aruannetest ambulatoorsete erialade mediaankeskmiste ooteaegade³ (2019. a. jaanuari, veebruari ja märtsi kohta) võrdlus etteulatuvates aruannetes esitatud ooteaegadega (2019 a. 1.aprill, 1.mai, 1. juuni seisuga) on kättesaadav [haigekassa kodulehel](#) (*Eriarstiabi ravijärjekordade detailandmed (HVA, ambulatoorsed)*). Haigekassa kodulehel on ka haigekassa [lepingupartnerite andmed](#).

1.2. Õendusabi ravijärjekorrad

01.07.2019.a. seisuga on õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud ca 1500 vastuvõtu. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on koduõenduse ja statsionaarse õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud pöördumiste arv kasvanud 15% .

Seisuga 01.07.2019 õendusabi teenuse osutajate poolt esitatud aruannete alusel ootab 2% ravijärjekorrast kauem rahalisel põhjusel ja 1% teenuseosutaja vähese võimsuse tõttu. Siiski jääb õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttudest 96% ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse⁴ piiresse.

Tabel 5. Õendusabi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv

³ Mediaankeskmine ooteaeg – ooteaeg, millest 50% vastuvõttude ooteaeg on pikem ning, 50% vastuvõttude ooteaeg on lühem

⁴ Statsionaarses õendusabis on ravijärjekorra lubatud maksimumpikkus 3 kuud, koduõenduses 2 nädalat

	01.07.2018		01.07.2019		Muutus võrreldes 2018.aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Koduõendus	473	99%	604	93%	131
Stationsaarne õendusabi	782	97%	844	97%	62
Kokku	1 255	98%	1 448	96%	193

1.3. Hambaravi järjekorrad

01.07.2019. a. seisuga on hambaravi järjekordadesse registreeritud kokku 22 000 vastuvõttu. Haigekassa üheks prioriteediks on hambahaiguste ennetuses laste hõlmatuse suurendamine.

Ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv laste lambaravis on suurenenud 17% ja laste ortodontias 33% .

Kui aasta tagasi ootas rahalisel põhjusel kauem 0,3% ravijärjekorrast, siis käesoleva aruande põhjal juba 9%. Veidi on pikenenud ootejärjekorrad ka teenuseosutajate vähese võimsuse tõttu (2%).

Laste hambaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttudest toimub 87% ravijärjekorra lubatud maksimumpikkuse⁵ piires, ortodontias 98% vastuvõttudest.

Selgituseks, et alates 01.07.2019 algas haigekassa hambaravi lepingupartneritel uus lepingu periood. Uued ja olemasolevad partnerid uutes kohtades alustavad tööd ja kohanevad uue lepinguga.

Tabel 6. Hambaravi ravijärjekordadesse registreeritud vastuvõttude arv

	01.07.2018		01.07.2019		Muutus võrreldes 2018.aastaga
	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades	Ravijärjekorra maksimumpikkuse piires	Vastuvõttude arv ravijärjekordades
Laste hambaravi	14 529	97%	17 034	87%	2 495
Ortodontia	3 859	98%	5 148	98%	1 289
Kokku	18 388	97%	22 172	89%	3 784

⁵ Plaanilise hambaravi ravijärjekorra lubatud maksimumpikkus alla 19-aastastele kindlustatud isikutele on kroonilise pulpiidi korral 1 nädal; lihtkaarise ja kroonilise periodontiidi korral 2 kuud; ortodontiliste teenuste korral 9 kuud.